

Asia: VN/16344/2020

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen

Lausunnonantajan lausunto

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset luotonantajille

-

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset maksuhäiriömerkinnän saaneiden henkilöiden/kuluttajien asemaan

-

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset yritysrahoitukseen

-

Onko maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä muita kuin arviomuistiossa käsiteltyjä vaikutuksia?

-

Millaisia vaikutuksia olisi eduskunnan lausumassa edellytetyllä maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä?

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt Kuluttajaliitto-Konsumentförbundet ry:ltä (jälj. Kuluttajaliitto) lausuntoa maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisestä käsittelevästä arviomuistiosta. Kuluttajaliitto kiittää lausuntopyyntöä ja lausuu kohteliaimmin seuraavat huomiot asiasta:

Kuluttajien luottokelpoisuuden arvioinnissa maksuhäiriömerkinnöillä on nykyisin keskeinen merkitys. Tämän vuoksi on tärkeää, että arviointi pohjautuu sellaisiin tietoihin, jotka antavat totuudenmukaisen ja mahdollisimman kattavan ja luotettavan kuvan luotonhakijan taloudellisesta tilanteesta ja maksukyvyystä. Maksuhäiriömerkintöjen säilytysajan pituutta tai merkinnän poistamista

maksusuorituksen johdosta tulee arvioida kattavasti monesta näkökulmasta. Toisaalta kyse on luotonantajan ja luottomarkkinoiden toimivuudesta ja riskinarvioinnista, toisaalta yksittäisen kuluttajan asemasta ja maksuhäiriömerkinnän vaikutuksista moneen muuhunkin asiaan, kuin vain luotonsaantiin. Maksuhäiriömerkintä voi vaikeuttaa monien välttämättömien palveluiden ja tuotteiden hankintaa, kuten vuokra-asunnon saamista tai kotivakuutuksen tai lakisääteisen liikennevakuutuksen ottamista.

Arviomuistiossa on pyritty tuomaan esiin näitä eri näkökulmia. Pohdinta painottuu kuitenkin luotonantajille aiheutuviin vaikutuksiin. Tilastotietojen kattavuuteen tulee jatkoarvioinnissa kiinnittää huomiota. Koronakriisin vaikutuksia kuluttajien taloudelliselle asemalle ja mahdollisten tilapäisten taloudellisten vaikeuksien aiheutumista ei ole pystytty nyt käytetyssä materiaalissa huomioimaan riittävästi. Kuluttajaliitto pitää erittäin tärkeänä, että jatkovalmistelussa kiinnitetään huomiota kuluttajanäkökulman riittävän kattavaan arviointiin.

Kuluttajien kokemus maksuhäiriömerkintöjen epäoikeudenmukaisuudesta liittyy siihen, ettei velan suorittaminen poista maksuhäiriömerkintää, joka saattaa jäädä elämään pitkäksi aikaa nykyisten säilytysaikojen johdosta. Erityisesti nykytilanteessa yhä useammalla kotitaloudella saattaa olla tilapäisiä vaikeuksia selviytyä menoistaan. Tilapäisestä taloudellisesta ahdingosta aiheutunut maksuhäiriömerkintä saattaa yksittäistapauksessa vaikeuttaa elämää kohtuuttoman paljon. Arviomuistiossa todetaan, että Suomen Asiakastieto Oy merkitsee jo nykyisin yritysasiakkaiden toiveesta merkinnän johtuvan korona-epidemian aiheuttamista talousongelmista. Tällaista vapaaehtoista merkintää voitaisiin suositella myös kuluttajien osalta.

Maksuhäiriömerkinnän nykyistä nopeampi poistaminen voisi lievittää merkinnästä aiheutuvia kielteisiä seuraamuksia joidenkin kuluttajien osalta. Yksittäisen kuluttajan näkökulman lisäksi asiaa tulee tarkastella ylivelkaantumisen estämisen näkökulmasta. Merkintöjen nopeampi poistuminen voisi vaikeuttaa luotonantajien riskinarviointia ja siten vaikuttaa kuluttajien mahdollisuuksiin saada luottoa. Lyhyemmät säilytysajat saattaisivat myös johtaa virhearviointeihin, jolloin luottoa myönnettäisiin myös sellaisille kuluttajille, joiden tosiasiallinen maksukyky ei riitä syntyvistä velvoitteista selviytymiseen.

Kuluttajaliitto pitää erittäin tärkeänä maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämistä. Tämä on kuitenkin nähdäksemme tarkoituksenmukaisinta tehdä aikaisintaan samassa yhteydessä, kun positiivinen luottotietorekisteri otetaan käyttöön. Näin voidaan turvata luotonantajille nykyistä kattavammat mahdollisuudet luottokelpoisuuden arviointiin oikeiden ja ajantasaisten tietojen perusteella. Positiivisen luottotietorekisterin myötä maksuhäiriömerkintöjen merkitys luottokelpoisuuden arvioinnissa pienenee ja silloin säilytysaikojen tuntuvakin lyhentäminen voi olla oikeasuhtaista.

Vyyryläinen Tiina
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry